

Lapvona

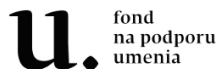
Otessa
Moshfegh

Preložila Daniela Krnáčová

Vydanie knihy z verejných zdrojov
podporil Fond na podporu umenia,
ktorý je hlavným partnerom projektu.

Lapvona © Ottessa Moshfegh, 2022
First published by Penguin Press
Translation rights arranged by The Clegg Agency, Inc., USA

Translation © Daniela Krnáčová, 2024
Design & layout © Elena Čániová, 2024
Slovak edition © Laputa/Literárna bašta, 2024

ISBN 978-80-8283-065-4

Lapvona

Ottessa
Moshfegh

PRELOŽILA DANIELA KRŇÁČOVÁ

Walterovi

BANDITI sa vrátili na Veľkú noc. Tentokrát pozabíjali dvoch mužov, tri ženy a dve malé deti. Kováčovi ukradli náradie, ale nijaké zlato ani striebro, keďže žiadneho nebolo. Matka zavraždených detí sa sekerou zahnila na jedného z banditov a rozťala mu ľavú nohu. Dedinčania ho následne chytili a odvliekli na námestie, kde ho dobili a pripútali k pranieru. Až do zotmenia ho obhadzovali blatom a zvieracími výkalmi. Grigorovi, starému otcovi zavraždených detí, sa v noci nedalo zaspáť, a tak sa vybral na námestie, záhradným nožom odrezal banditovi ucho a odhodil ho na rozkvitnutý citrónovník. „Nech sa vtáky nažerú!“ zreval na krvácajúceho muža a s plačom sa vytratil. Nikto nevedel vysvetliť, čo hrôzostrašné spáchal práve tento trestaný zloduch. Zvyšným banditom sa podarilo ujsť a okrem železného náradia si so sebou vzali šesť husí, štyri kozy, šesť bochníkov syra a sud medu.

Nezmizlo ani jedno jahňa, pretože pastier Júda žil na pasienku vzdialenom niekoľko kilometrov od dediny a jeho stádo v tú noc spokojne odpočívalo v ohrade ako po inej noci. Pasienok sa nachádzal na úpäti kopca, na vrchole kto-

rého žil v mohutnom kamennom hrade Villiam, lapvonský pán a miestodržiteľ. Jeho strážcovia boli vždy v pozore, aby ho uchránili pred akýmkoľvek hrôzostrašným individúom, ktorému by sa podarilo vyliezť po brale. Keď Júda tej noci ležal pri ohni, zdalo sa mu, že pomedzi výkriky ozývajúce sa z dediny počuje, ako stráž napína tetivy lukov. Nebola to náhoda, že Júda a jeho syn Marek žili na pasienku pod hradom. Villiam a Júda boli pokrvnými príbuznými po svojom prastarom otcovi. Hoci sa nikdy nestretli, Júda považoval Villiama za svojho bratranca.

V pondelok sa trinástročný Marek vybral do dediny, aby mužom pomohol s kopianím hrobu pre mŕtvych. Chcel byť nápomocný, no keď zbadal ležiace telá v hustej tráve cintorína a mužov s lopatami, zmeravel. Hlavy mŕtvych zakrývali iba tenké handry. Marekovi sa zdalo, že im v tvárach ešte stále pulzoval život. Všimol si, že keď zavial ľahký vánok, mihalnice sa im obtreli o látku. Videl obrysy ich pier a zdalo sa mu, že sa hýbu, čosi mu hovoria a varujú ho, aby utiekol. Stuhnuté drobné detské telička vyzerali ako drevené bábiky. Marek sa prežehnal a vrátil sa na cestu. Muži z dediny poľahky vykopali hrob aj bez neho. Bol ako túlavý pes, čo sa potíka dedinou, a všetci o ňom vedia, že je bastard.

Marek bol drobný chlapec, jeho telo rástlo dokriva, chrbtica sa mu v strede skrúcala, preto mu pravá strana hrude vytrčala z trupu a ruku musel mať neustále zohnutú a opretú o brucho. Ľavá ruka mu len tak visela z pleca. Nohy mal krivé. Aj hlavu mal znetvorenú, hoci si ju skrýval pod otrhanou pletenou čiapkou a svetlými ryšavými

vlasmi, ktoré doposiaľ nikdy neučesal ani neostrihal. Jeho otec – ktorého dlhé neostrihané vlasy mali hnedú farbu – považoval márnomyseľnosť za smrteľný hriech. Vo svojom skromnom príbytku na pasienku nemali žiadne zrkadlá, nemohli si ich dovoliť. Júda bol najstarší slobodný muž v Lapvone. Ak sa nedalo inak, ostatní muži si za ženy pobrali svoje mladé sesternice – ženy často umierali pri pôrode – alebo vymenili zopár oviec či svíň za vysoké dievča s úce na vydaj z dediny na severe. Júda nezniesol pohľad na svoj odraz v zrkadle, dokonca ani v čistom studenom potôčiku pretekajúcom dolinou či v jazere, kam sa chodil párkrát za rok okúpať. Bol presvedčený, že ani Marek sa nesmie vidieť. Bol rád, že má syna a nie dcéru, ktorej by absentujúca krása napáchala oveľa väčšiu škodu. Marek bol škaredý. A krehký. Ani trochu sa neponášal na Júdu, ktorého koža bola síce zájdená a špinavá od ovčích výkalov, ale pod ňou sa skrývala žiarivá a hebká postava ako útes vymytý oceánom. Júda nikdy nevyslovil, že Marekova tvár je odpudzujúco nesúmerná – chlapcovo čelo bolo vysoké a žilnaté, nos mal vypuklý a pokrivený, bledé líca prepadnuté, pery tenké a jeho brada pripomínala pahýľ, ktorý plynule prechádzal do zvráskaveného a mäkkého krku. Ten vyzeral ako kožené rúško, čo zakrýva ovisnuté hrdlo. „Krása je len diablova maska,“ vravieval Júda.

Cestou domov z cintorína Marek prechádzal okolo prániera. Počul stony a nárek banditu, ktorého jazyku nikto nerozumel. Zastal, aby sa pomodlil za jeho dušu. „Bože, odpusť mu,“ povedal nahlas, no bandita ďalej nariekal. Marek

k nemu podišiel. Navôkol nebolo živej duše. Azda smrad výkalov v teplý slnečný deň všetkých odohnal, ale možno boli iba príliš zaneprázdnení prípravami na pohreb. Marek sa zahľadel banditovi do očí. Boli zelené ako tie jeho, zdali sa mu však kruté. Ak by sa priblížil, pomyslel si, možno by v nich zbadal diabla. Keď k nemu podišiel, bandita opäť zastonal, akoby ho práve Marek mohol zachrániť. Ak by aj bol natoľko silný, že by dokázal roztvoriť pranie a pomohol mu utiecť do lesa, neurobil by to. Boh sa pozeral.

„Nech ti Boh odpustí,“ povedal Marek banditovi.

Podišiel k nemu ešte bližšie a položil mu ruku na rameno. Marek videl, že má zlomenú nohu, bola ochabnutá, trčala z nej pomedzi mäso kosť a pokožka bola zošúverená a žltá. Rýchlo a chrapľavo dýchal. Zlietali sa naňho muchy a neodrádzal ich ani banditov nezrozumiteľný nárek. Marek zavrel oči a modlil sa, až kým bandita neprestal bedákať. Otvoril ich práve vo chvíli, keď mu bandita napľul do tváre. Necúvol, lebo by tým dal najavo zhnusenie a Boh by ho za to mohol súdiť. Namiesto toho sa zohol a pobožkal ho na hlavu, potom si olizol pery a okúsil mužov slaný pot a stuchnutú masť z jeho zlepených ryšavých vlasov. Bandita sa zaškľabil a vyplazil jazyk. Marek sa uklonil a odkráčal s pocitom, že banditove výkriky nespôsobovali utrpenie a nevlúdnosť, ale pohlcujúce vykúpenie, hoci zneli úplne rovnako.

Marek odišiel z námestia a v tichosti kráčal. V ľavej ruke ho páľil pocit dobrotivosti, čo si vysvetľoval tým, že kým zvyšok dedinčanov banditu zatracoval a teraz v temnotách trpel pri pochovávaní zosnulých, ktorí na rozdiel

od nich našli svoj pokoj, on si teraz získal aspoň trochu Božej milosti.

Za dedinou stretol Villiamovu stráž, ktorá hliadkovala pri ceste. Usmial sa a zamával im. Vôbec si ho nevšimli. Boli vysokí a statní, pretože všetci boli potomkami severanov. Severania boli známi svojou húževnatosťou a chladnokrvnosťou. Po telesnej stránke prevládali nad Lapvončanmi, a keby sa im zachcelo, sami mohli dedinu vyplieniť, napochodovať do Villiamovho hradu a jedným prudkým úderom do hrude ho zabiť. Po generáciách v nevoľníctve však boli dostatočne krotkí a vytrénovaní, aby Villiama počúvali na slovo, akoby ich vlastnil. A popravde ich aj vlastnil, tak ako všetkých služobníkov na svojom hrade a celú dedinu, všetky lesy a sedliacke usadlosti v celom panstve. Villiam vlastnil aj Júdov pasienok a chalupu, v ktorej bývali s Marekom. A vlastnil aj les, ktorý ich obklopoval.

Keď sa Marek vracal týmto lesom domov, zaumienil si, že otcovi nepovie o tom, že pobozkal banditu. Júda nepoznal odpustenie. Vlastný smútok a nevraživosť ho pripravili o schopnosť odpúšťať. Skazená krv mu poháňala srdce. Prvýkrát trúchlil za svojimi rodičmi, ktorí zahynuli, keď bol nástrojný – utopili sa v jazere počas búrky. Chytali kapry a ich malý čln rozlámal nezvyčajne silný vietor. Júdovi zdalo, že terčom tejto tragédie je práve on, že k nemu zavial pekelný víchor a vzal mu jedinú rodinu, ktorú mal a miloval. Druhýkrát trúchlil po strate Agáty, jeho milej a Marekovej matky. Zomrela pri pôrode a Júda

tvrdil, že vykrvácala na zemi pri kozube. Krvavú škrvnu bolo vidieť aj po trinástich rokoch. „Pozri, ešte stále je to červené,“ ukázal na miesto pri ohnisku, kde bola hlinená dlážka vyšúchanejšia než na ostatných miestach. Marek tú krv nikdy nevidel. „Si farbosllepý ako tvoja matka,“ vra- vieval Júda. „To preto.“

„Ale veď vidím, že mám červené vlasy,“ namietal Marek.

Mareka zasiahol úder do sánky a jazyk mu rozťali vlastné zuby. Z úst mu krv vyrazila priamo na miesto pri ohnisku, kde údajne umrela jeho matka. Júda naň opäť ukázal.

„Už vidíš, kde ma opustila, aby som sám vychoval dieťa?“

Niežeby Mareka niekto vychovával. Júda ho nikdy ne- držal ani nekolísal. Hneď po smrti svojej milej chlapca odovzdal Ine, aby počas dňa mohol pásť ovce. Ina bola dojka opradená legendami, žena bez muža a vlastného po- tomka, ktorej prsia živili polovicu obyvateľstva. Niektorí ju považovali za čarodejnicu, pretože bola slepá, no napriek tomu sebestačná. A vedela liečiť. Vymieňala huby a by- linky za vajíčka a chlieb, a hoci niektorí tvrdili, že tieto huby mali na svedomí pekelné vidiny, kým iní videli nebo, vždy ich vyliečili zo všetkých neduhov – nikto nemohol spochybňovať jej znalosť liečivých rastlín. Nedôverovali jej múdrosti, a napriek tomu ju využívali. Žila na juh od Júdovho pasienku, v údolí tmavého lesa.

Zdroj Ininho mlieka už vyschol a nikto si netrúfol pove- dať, koľko má rokov. Marek Inu miloval. Mal trinásť rokov a ešte stále ju každý týždeň navštevoval. Ona jediná ho zavše pohladila a povedala mu zopár pekných slov. Z pa-

sienka jej nosieval kvety a ovčie mlieko, na jeseň gaštany, a keď zvýšilo, tak aj chlieb a syr.

„Kopal si?“ spýtal sa Júda, keď sa Marek vrátil domov. Načrel hrnčekom do suda s vodou a podal ho chlapcovi.

„Nepotrebovali ma,“ odpovedal. „A bál som sa mŕtvych. Bál som sa, že sú stále nažive.“

„Tí, ktorých zabili, boli dobrí ľudia,“ povedal Júda. „Iba hriešnici zostávajú uväznení vo svojich mŕtvych telách. Také je večné pokánie tých, čo hnijú v pekle. Buď dobrý a nič tu po sebe nezanecháš. Buď zlý a navždy budeš hniť pod zemou vo svojom tele.“

„Prečo tu teda po tých dobrých ľuďoch zostali telá? Prečo ešte nešli do neba?“

„Najprv musia ísť pod zem. Pochovajú ich a potom zmiznú.“

„Ako to vieš?“ vyzvedal Marek.

„Som tvoj otec,“ odpovedal Júda. „Viem všetko.“

V hrnci uvarili ovčie mlieko a zakryli ho súknom, aby ho ochránili pred muchami, kým chladlo. Marek povyberal chrobáky zo zemiakov a hodil ich spolu s jablkami do ohňa. Boli to staré jablká z predošlej jesene. Júda celý svoj život konzumoval iba ovčie mlieko, chlieb, jablká, zemiaky a divé byliny. Lapvončania nejedli mäso. A nepil ani medovinu, iba mlieko a vodu. Marek jedol to, čo Júda, a vždy odložil pár súst pre Boha – vedel, že obeta je najlepším spôsobom, ako sa Mu zapáčiť.

„Bolí ťa hlava?“ spýtal sa Marek otca. Júda si hánkami masíroval spánky. Často ho bolievala hlava a krváčali mu ťasná.

„Buď ticho,“ zahriakol ho Júda. „Blíži sa búrka, to preto.“
„Bude v noci pršať?“
„Pršať bude v stredu. Počas poprav.“

V stredu naozaj pršalo. Keď otec so synom prichádzali na námestie, teplý jarný dážď zalomcoval citrónovými kvetmi a pod Júdovu kapucňu vohnal ich vôňu. Oživila v ňom radostné spomienky na detstvo, za ktoré sa práve v taký deň hanbil. Ešte sa nestihol pozrieť na banditu.

„Naozaj banditi zabili mojich starých rodičov?“ vytrhol ho zo zamyslenia Marek.

„Moji rodičia sa utopili. Veď to vieš.“

„Ale matkini rodičia – naozaj ich zabili banditi?“

„Už som ti to stokrát rozprával,“ odvetil Júda. Marekovi povedal, že keď bola jeho matka dvanásťročná, a teda iba o rok mladšia od Mareka, stala sa obeťou útoku na rodnú dedinu. „Najprv podrezali krk tvojmu starému otcovi a potom znásilnili starú mamu. Aj jej podrezali krk. Tvojich strýkov spúťali povrazmi a hodili ich do studne, kde sa utopili. Boli ešte malí.“

„Čo urobili mame?“

„Vyrezali jej jazyk, aby nemohla rozprávať, ale utiekla,“ povedal mu Júda. „Mala šťastie, že sa jej to podarilo. Našiel som ju na pokraji smrti v lese. Úbohý Agáta. Prečo o tom tak rád počúvaš?“

„Pretože mamu milujem.“

„Bola silná, ale niesla si so sebou smrť. Smrť je už raz taká. Je ako bedár, čo ťa prenasleduje na ceste. A zabije ťa.“

„Bola pekná?“

„To je hlúpa otázka,“ odvetil Marekovi. Samozrejme, že si jej meno a príbeh vymyslel. Bez jazyka by mu to všetko len ťažko vyrozprávala – sotva rozumela jazyku Lapvončanov, keď k nim prvýkrát prišla. Júdovi sa zdalo, že v celom príbehu vystupuje ako hrdina. „Ona jediná prežila. Predstav si tú vinu, ktorú musela cítiť. Koho zaujíma krása?“

„Aj ja sa budem cítiť vinný, keď zomrieš,“ ozval sa Marek. „Si dobrý chlapec,“ povedal Júda.

Na námestí sa už zišiel zástup ľudí, a keď prichádzal Júda s Marekom, banditu práve zosadzovali z praniera. Pridali sa ku skupine dedinčanov a sledovali, ako Villiamovi strážcovia uväzujú banditovi ruky za chrbát a vlečú ho po mačacích hlavách, od ktorých mu odskakovali nohy. Vytiahli ho na malú šibeničnú tribúnu. Dedinčania sa medzi sebou potichu rozprávali, zopár žien posmrkávalo a časť mužov bažiacich po krvi sa neustále hmýrila. Grigor, miestny stariec, stál so stoickým pokojom pred šibenicou a modlil sa za duše svojich dvoch mŕtvych vnúčat a ich večný pokoj. Rodiny zvyšných mŕtvych dedinčanov častovali banditu nadávkami. Ich hnev bol spravodlivý. Povedal im to otec Barnabáš, ich duchovný. „Trestajte hriešnikov a Boh uvidí, že ste dobrí.“ Marek si zakryl uši. Nemal rád hrubé reči. V tomto smere bol veľmi citlivý. „Do pekla s ním,“ zahrešil Júda a aj jeho tvrdé slová ranili Marekovo srdce.

Slučka sa hojdala v teplom vánku, Villiamovi strážcovia ju lapili a ovinuli okolo banditovho krku. Priniesli mu stolček, ale bol príliš zúbožený, aby sa naň dokázal postaviť. Ako bolo zvykom pri vrahoch, hlavu mu nezakryli. Ľudia, ktorých vešali za ľahšie zločiny – osamelí záškodníci, ktorí

znásilňovali či okrádali – , mali na hlavách vrecia. Marek sa pozrel na banditu. Tvár mal takú ufúľanú od krvi z odrezaného ucha, že keď bezočivo zdvihol zrak smerom k davu, zračili sa na nej iba jagavé očné bielka. Po niekoľkých cha-
bých pokusoch ho Villiamovi strážcovia konečne postavili na stolec a podopierali mu nohy. Bandita neodporoval ani nehrešil. Povedal len: „Nech vám Boh odpustí,“ tak ako pred pár dňami povedal Marek jemu. Strážcovia potom spod neho vytiahli stolec a on sa zaknísal vo vzduchu. Kolísal sa a mykal nohami. Telo stárplo, nohy sa narovnali a zmeraveli. Potom stíchol.

„Už je mŕtvy?“ zisťoval Marek.

„Bože môj, si slepý?“ Júda sa pozrel na Mareka, ktorý si zakrýval oči čiapkou. Odtrhol mu ju od tváre a povedal: „Pozri sa.“

Marek otvoril oči práve vo chvíli, keď jeden z Villiamových mužov mečom páral banditovi brucho a na podla-
hu šibenice s pleskotom dopadali vnútornosti. Zvuk sa ozýval ponad mlčiaci dav. Marek sa otočil a zaboril tvár do rukáva otcovho vlneného svetra. Bol pokrytý slamou a trními a páchol po ovciah. Zdvihol sa mu žalúdok, zohol sa a odpľul si. Bolo mu zle. Júda ho chytil za ruku a odvie-
dol ho preč.

„Čo sa to s tebou deje?“

„Neviem.“

„Je ti ho ľúto?“

„Áno.“

„Čo ti to napadlo?“

„Možno mal deti.“

„Myslíš si, že by nezabil svoju vlastnú krv?“

„Neviem.“

„Týmto banditom je vlastná krv ukradnutá. Sú to diablove deti. Zabudni naňho. Teraz zhnije. Zožerú ho červy. Nenatrháme cestou domov nejaké kvety?“

„Dobre.“

Kvety boli ešte hanblivé, ich púčiky sa iba začínali roztvárať, bola skorá jar. Popri ceste rástli krvavočervené vlčie maky. Júda ich zopár odtrhol, keď okolo prechádzal zástup Villiamových strážcov. Smerovali do dediny. Tváril sa, že tam nie sú. Nemal rád severanov. Myslel si, že v sebe nosia zlo. Ich svetlé vlasy neboli nikdy špinavé a pokožka neniesla nijaké známky poškodenia. Takým čistým mužom nedôveroval. Nerozumeli veciam pod povrchom, a práve preto vyzerali tak dokonale. Myslel si, že jeho hĺbavosť a bolesť považujú za slabosť. Nemali rešpekt voči jeho múdrosti. Júda a jeho syn v ich očiach neboli viac ako maštalné zvieratá, o nič lepší než ovce, čo chovali. Bezpečnosť dedinčanov ich nezaujímala. Ani pri jednom nájazde banditov nebránili dedinu. Stiahli sa do hradu na kopci a namierili zbrane. To bolo všetko. Sú to zbabelci, myslel si Júda. Netušil, že banditi spolupracovali s Villiamom. Vždy, keď sa rozprúdili chýry o nespokojnosti sedliakov, zaplatil im, aby vyplienili dedinu. Villiamovi tieto chýry donášal otec Barnabáš. To bola jeho hlavná misia v úlohe dedinského kňaza – spondať ľudí tam dole a následne mužovi tam hore podávať správu o každom podlomenom charaktere a lenivosti. Villiam veril, že strach a žiaľ posilňujú morálku.

Júda a Marek museli cestou k Agátinmu hrobu prejsť cez les. Na zemi boli popadané gaštany, na ktorých sa pásli ošípané, a keď Júda s Marekom prechádzali okolo, počuli chrochtanie a kvičanie. Popri lese sa rozprestieral jablono-vý sad. Stromy však boli príliš pekné na to, aby zarodili. Ich strieborná kôra bola hrubá ako pancier a posiatá jaz-vami po rokoch, čo do nej dedinčania vyrývali svoje mená. Tráva za sadom bola riedka, pôda svetlá a kamenistá, no keďže len pred chvíľou pršalo, zem sa príjemne poddáva-la Júdovým bosým nohám a Marekovej tenkej podrážke. Marek pozbieral za hrst' harmančeka a nevädze, čo rástli popri ceste, potom z nej zišiel a vydal sa pomedzi paprade k políčku kosatcov. Odrhol jeden rozkvitnutý a k tomu zo-pár vetvičiek frézie. Potom sa vydali k topoľovému hájiku, kde pod najvyšším stromom ležal Agátin hrob.

Keď k nemu kráčali, Marek mal na tvári vážny výraz a pri pomyslení na výjav z námestia sa mu ešte stále dvíhal žalúdok. Samozrejme, nebolo to prvýkrát, čo videl obese-ného a vypitvaného banditu, avšak tento muž bol čímisi výnimočný. Keď ho Villiamovi muži vliekli na šibenicu, nevyzeral vystrašene. Možno vedel, čo sa s ním bude diať. Ako Ježiš na kríži.

„Ten bandita,“ prehovoril Marek, „myslíš, že mal matku?“

„Všetci majú matku,“ odsekol Júda.

„Je jeho matke ľúto, že zomrel?“

„Oni nie sú ako my. Nemajú srdcia.“

„Myslíš, že mal syna?“

„Ak mal, tak určite bastarda. Koho to zaujíma?“

„Milovala ma mama?“

„Zomrela pre teba. To by ti malo stačiť.“

„Stretnem sa s ňou v nebi?“

„Určite áno, pokiaľ sa tam dostaneš.“

„A čo ty?“

„O mňa sa neboj, Marek,“ odvetil Júda.

Marek sa však bál, že otec sa do neba nedostane. Bol to muž s tvrdou rukou. Zdalo sa mu, že otcovi sa pri modlení z pliec vyparuje hnev, že krutosť v jeho vnútri vystupuje na povrch ako vodná para. Niežeby bol bezbožný, Júdova duchovnosť však v sebe niesla agresívnu naliehavosť a nie láskavosť a zmierlivosť, ako sa patrí. Júda sa každý piatok bičoval a viedol k tomu aj Mareka. Zdalo sa mu, že Júda sa šľahá príliš vášnivo. Potil sa a chrčal pri tom. Najprv sa bičoval na jednom ramene, potom na druhom, vraštil tvár a dýchal tak hlasno, až mu z úst vytekali sliny, tie však nasaľ naspäť do úst a s akýmsi potešením ich vzápätí prudko vyplľul, akoby mu bolesť bola príjemná. Mareka to desilo, pretože aj jemu sa bolesť páčila a hanbil sa za to. Už v detstve vnímal odreté koleno či zbičovaný chrbát – čokoľvek, čo mu spôsobilo bolesť – ako pohladenie Božej ruky. Vedel, že to nie je správne. Tajil to, a tak sa mu otcove hanebné prejavy bolesti a rozkoše zdali ešte viac zvrátené. Jediné, po čom v tom veku túžil, bolo dostať sa do neba, kde by ho Boh a jeho matka milovali.

„Čo ak sa stane niečo zlé?“ spýtal sa Júdu. „Čo ak sa nedostaneš do neba?“

„Dostanem sa, ak je to Božia vôľa.“

Agátin hrob bol označený obyčajnou zaoblenou skalou z potoka. Na znak toho, ako veľmi Júdu jej smrť zasiahla,

vytesal do skaly hlbokú ryhu. Júda, ako aj všetci obyvatelia Lapvony, bol analfabet, no tvrdil, že tvar onej ryhy niesol veľký význam.

Marek mal vo zvyku ľahnúť si krížom cez matkin hrob, akoby bol dieťaťom hovejúcim v jej mŕtvom náručí. Vždy mal pocit, že zem pod ním je nasiaknutá spolupatričnosťou. Len tak tam ležal, hľadel na kolísajúce sa konáre topoľa a počúval vtáči spev. Včeláriky či vlhy začvrlíkali pár veselých nôt. Marek ich pokladal za matkin spev z neba. Keď však teraz stál pri hrobe, ozvala sa straka. Znela nahnevane a kruto, chrapľavo ako nejaká starena, čo ho hreší zo svojho okna.

„Prečo si neľahneš?“ spýtal sa Júda a položil kvety k nalomenej skale.

„Dnes nie. Vtáky štebotajú priveľmi clivo.“

Júda na vtáči spev neveril. Nedôveroval vtáctvu. Nepatrili zemi tak ako on. Miloval svoje jahňatá, pretože mu boli podobné. Príťahoval ich blahobyť pasienka. Vyhľadávali okraje slnkom maľovaných tieňov, aby sa schladili či zohriali podľa toho, aký vietor fúkal. Júda bol taký istý. Bol otrokom dňa od úsvitu po západ slnka a vedel, že to je jeho údel – pastierom ho stvoril Boh. Nedbal na zvuk kostolných zvonov. Nemusel sledovať čas. Príroda to urobila zaňho. Na pastvine sa narodil a cítil, že na nej aj zomrie. Marek sa ho niekoľkokrát spýtal, prečo na nej nepochoval Agátu. Júda podobným otázkam nikdy nevenoval pozornosť.

„Tak teda poďme,“ zahlásil Júda a zaraz sa otočil tvárou k lesu.

Vyšliapaný chodník vedúci od Agátinho hrobu cez les až po pasienok bol úzky, pretože Júda a Marek nikdy nekráčali vedľa seba. Júda šiel vždy prvý. Marek poznal otcov chrbát rovnako dobre ako jeho ruky či tvár. Jeho nohy dopadali na zem v priamej línii. Marekove kroky mierili do strán ako kačacie, a ak sa nesústredil na chôdzu, úplne zmenil smer – v takom veľkom nesúlade s prírodou bolo jeho telo. Júdove členky boli zdravé, kĺby pevné a spodné časti lýtok tenké ako zápästia. Marekove členky boli spuchnuté a pehavé, často doškriabané od trnia, krvavé a pokryté vyrážkami. Pokožku mal tenkú a jemnú. Ina mu občas natrela nohy hojivou masťou, aby sa, podľa jej slov, koža neodlupovala či nezahnívala a neodpadala. „Si ako had,“ povedala mu. Júdove lýtka boli guľaté, pevné a opálené a na kolenách sa mu ako struny vypínali šlachy. Zvyšok mu zakrývali nohavice, zaplátané na zadku a medzi stehnami. Nohy mal dlhé a zadok pevný. Marek si uvedomoval krásu otcovho tela, no nevelebil ho. Skrátka si ho vážil ako súčasť prírody, rovnako obdivoval supa alebo kravu. Vedel, že sa na otca nepodobá. Sýkorku nemožno prirovnať k sliepke. Každý z nich prislúchal k živočíšnemu druhu. Každý, kto sa na nich pozrel, by nikdy nebol povedal, že je medzi nimi pokrvné príbuzenstvo.

Júda mal štíhle bedrá, dlhý chrbát, robustné a napriek tomu kajúčne zhrbené plecia. Kráčal so sklonenou hlavou. Takéto držanie tela bolo výsledkom mnohých rokov, čo hľadel dole na ovce. Raz sa naňho Marek pozeral s obdivom ako na človeka z nevlúdneho sveta, ktorý mu poskytol strechu nad hlavou a priučil ho svojim spôsobom, inokedy

ho zas videl ako muža žijúceho v tieni hriechu. Vždy keď bol nov, tváril sa, že spí, zatiaľ čo sa Júda ukájal, v zime pod stuchnutou vlnenou dekou pri kozube a na jar pri otvorenom okne. Počas letných a teplých jesenných nocí spávali na pastvine pod hviezdami spolu s ovcami, aby sa k nim podľa Júdových slov nepriblížili vlky. Marek však vedel, že v skutočnosti Júda v spánku rád cítil hladenie teplého vánku, akoby sa ho ním dotýkal sám Boh. Pri každom nočnom ukájaní vydal barytónový ston, plný takej hrôzy a bolesti, že sa za ním podľa Mareka mohol skrývať iba sám diabol. Po zastonaní Júdovo telo stuhlo, zatriaslo sa a Marekovi sa zazdalo, že prechádza akousi duchovnou očistou, že sa z tela snaží vypudíť čosi temné. Nikdy nedal znáť, že pozná túto stránku svojho otca, ale bolo to tak. Bol presvedčený, že je to ďalšia prekážka na otcovej ceste do neba.

Keď vošli do lesa, obloha sa zatiahla. Medzi stromami bolo chladno, nefúkal teplý vietor, no vyzretá zem ešte stále voňala sladko a stuchnuto. Júda mal radšej jar než zimu. Miloval jej farebnosť a snivosť a miloval slnko. Poobede sedával a pozoroval svoje ovce, nikde ani mráčika a vždy, keď obrátil tvár k slnku, pocítil na svojom líci dotyk Božích pier. Práve to – slnečný bozk – preňho znamenal Boh. Božia ruka na jeho pokožke bola jedinou istotou vyvstávajúcou z abstraktnosti pravdy, mysle, všetkého a poskytovala mu pocit spriaznenosti so zemou. Miloval mäkké pohladenie ovce a trávu medzi prstami, ktorá sa mu obtrela o nohu. Tešilo ho, ako sa naňho na jar mladistvými očami usmievali jeho jahniatka. Hotový zázrak. Rád sa díval, ako sa hýbali, keď sa presúvali, ako oňuchávali a prežúvali sladkú

trávu, ako napínali uši, keď začuli štebot sýkoriek, čo leteli na sever. Júdovo stádo bolo bezrohé a čistobiele. Boli to tie najvyberanejšie ovce a dospievali o sezónu neskôr než jahňatá iného pôvodu. Dokonca aj mliečne zuby mali oblejšie a rovnejšie. Namiesto vlny mali vlasy. Nie srst. Chovali sa iba na mäso. Preto si Júda každý rok ponechal zopár na množenie a zvyšok predal na zabitie. Prinášal rovnakú obeť ako jeho otec a starý otec. Júda sa neúspešne pokúšal zadržať slzy vždy, keď na jar predal stádo a vracal sa späť do bezpečia a súkromia svojho pasienka za zvyšnými ovečkami – samozrejme, väčšina z nich poputovala na trh nasledujúci rok.

Ovce, ktoré zostali na chov, tiež smútili. Júda sa im nemohol pozrieť do očí. Cítil sa previnilo, že ich bratov a sestry poslal na smrť. Miesto odprosovania zaobchádzal so zvyšnými stvoreniami kruto. Keď sa vrátili z paše, tváril sa, že na ne zabudol, potom na ne kričal, aby sa poponáhľali, akoby ich nechcel a boli preňho iba pozostatkom z čias, na ktoré netúžil spomínať. Od týchto mladučkých oviec však záviselo, či stádo na statku prežije. Pasienok nemal oplotený a nemal ani psa. Rozumel rytmu spásania a napájania oviec a vedel, že cez deň spávajú v tieni chalupy, no v noci pod holým nebom. Tieto Júdove jahňatá mali iba šesť týždňov. Od jesene sledoval, ako sa bahniciam zväčšujú bruchá. Keď v zime ustal ruch na statku, takmer kajúcne ich vlastnými rukami krmil senom. „Je mi ľúto, že to nie je čerstvá ďatelina.“ Pomáhal odrodiť jahniatka pod prístreškom a Marekovi pri tom zakázal rozprávať. „Nepáči sa im tvoj hlas,“ povedal a mal pravdu. Bahnice mečali

a prskali, keď sa k nim Marek priblížil. Júda vedel, že ovce považovali Mareka za mláďa, ktoré by mohlo ukradnúť ich mlieko a vycicať z nich materstvo, po ktorom tak bažilo. „Nepribližuj sa,“ varovali ho. „Béééé.“

Marek sa z bahníc nadával, keď sa Júda nepozeral. Odstrčil jahniatka, priložil ústa k vemenu a cical, až kým mu neprišlo zle. Cítil, že ako Božie dieťa má na to právo. On sám bol jahniatkom. Niežeby jeho pokora pramenila z bezmocnosti. Bol to skôr skrotený chlapec, zmiernený, aby mohol byť Božím služobníkom. A ako pokornému služobníkovi mu toto mlieko prináležalo. Ak o niečom dosť dlho premýšľal, začalo mu to dávať zmysel. Ako tak otec so synom kráčali lesom smerom k pasienku, Júdu znepokojilo množstvo stôp na chodníku. Dúfal, že nepatrili vyberačovi daní. V tú jar zaplatil už dosť. Hladovali by, ak by mali zaplatiť ešte viac.

Marek mal na rozdiel od otca radšej zimu než jar. Chlad si užíval. Vedel, že z ohňa v kozube sála Božia láska. Páčila sa mu táto veľkorysá vlúdnosť, preto miloval vôňu dymu. Páčila sa mu vlhkosť hlienov na perách, to, ako sa vysušali, prskali a štípali pokožku, keď roztvoril ústa a usmial sa. Páčil sa mu aj sneh na konároch a oblaky, čo vyzerali ako baldachýn, ktorý možno odhrnúť. S belasým nebom sa nedokázal stotožniť. Vnímal ho ako prázdnotu, miesto bez raja. Za oblakmi si vedel predstaviť raj, preto ich mal radšej. Mohol sa na ne zdola dívať a obdivovať ich obrisy, premýšľať, či je tamto Božia tvár a o kus ďalej zas Božia ruka alebo či ho Boh cez jemnú hmlu nešpehuje. Možno. Hrubý plášť, ktorý nosil v zime, ho príjemne ťažil. Tak

ako Júda zbožňoval štiplavú bolesť biča, Marek miloval krutosť chladu. Trpel a znášal ho, tým si zvyšoval počet dobrých skutkov a prejavov pokory. Bez zákerného vetra by už nepotreboval ochranu ohňa z kozuba a ani vypočuté modlitby. Olejová lampa horela priamym plameňom, ktorý bol ženský – hľbavý ako duša, čo sa domáha vlastnej vôle v čase. Oheň v kozube bol zas mužný, silný, inštinktívny, neúnavný. Marek sa nikdy netriasol od zimy. V chlade cítil väčší pokoj, akoby mal vtedy ostrejší zrak, počul zreteľnejšie a všetko v snehu a krištálovom vzduchu bolo rýdzejšie.

Júdovi pripadali ostnaté tieny stromov v snehu hrôzostrašné, akoby chlad vítal zlo a s každým výdychom bol vypustený jeden duch. Pretože v zime sa umieralo. Kvety nekvitli a ovocie sa nerodilo. Stromy nemali listy. V lete sa Júda cítil uvoľnenejšie. Po statku sa prechádzal s odhalenou hrudou, koža mu stmavla a zhrubla, vlasy zosvetleli. V zime sa pod kabátom a vrstvami vlny cítil stuhnutý a vôbec si nezobliekal spodnú bielizeň, pretože sa bál obnažiť v chladnom vzduchu. Marek sa narodil vo februári. Samozrejme, ani on, ani jeho otec si ten deň nepripomínali ako deň jeho narodenia, ale ako deň Agátinej smrti. Jej neprítomnosť sa nad nimi vznášala ako vták. Marek cítil, že nie je dosť blízko, ale je takmer na dosah, a ak by čo i len trochu zostúpil, mohol by ho schytiť za nohu a nechať sa uniesť na nejaké lepšie miesto. Júdovi sa vták zdal príliš blízko. Ak by zdvihol zrak a pozrel sa naň, vykriabala by mu oči. Rozdiel tkvel v tom, že Júda Agátu poznal. A poznal aj skutočnú pravdu o jej neprítomnosti. Marek vedel iba

to, že obetovala svoj život za jeho tak, ako by to urobila každá dobrá matka.

Keď sa vrátili domov, Júda nakrmil jahniatka a poslal Mareka k potoku po čerstvú vodu. Bola to Marekova najobľúbenejšia povinnosť, pretože na poklesnutých pleciach bolo ťažké udržať vahadlo. Rád odporoval svojmu znetvoreniu. Musel otáčať trupom, aby zachoval rovnováhu na oboch stranách, inak voda z vedier vyšplechovala a rozlievala sa. Po vodu chodil niekoľkokrát denne, a tak bol v tejto hre celkom zbehlý. Ďalší dobrý skutok, pomyslel si. No keď v ten deň cestou k potoku predvádzal svoje akrobatické číslo, potkol sa o obnažený koreň, jedno z vedier spadlo spolu s ním a rozbilo sa. Čo na tom, že si rozťal bradu a zuby sa mu zarezali do pery. Krv si utrel do rukáva a pozrel naň. Nebola to tá istá farba, akú mala banditova krv? „Otec, pomoc!“ skríkol Marek v nádeji, že sa jeho úbohý hlások prenesie až na druhú stranu pasienka. Vo svojom vnútri sa tajne trochu tešil, že krváca a že rozbité vedro bude pre Júdu určite dostatočnou zámienkou, aby ho doma poriadne zbil. Bolesť sa Marekovi zdala dobrá. Viedla ho k otcovej láske a ľúlosti. Babral sa v rane na brade aj v rozhryznutej pere, potom našiel kameň s ostrou hranou a porezal si líca, nech sú odraté a krvavé, aby to vyzeralo, že spadol oveľa horšie. Ostrým kameňom sa udrel po čele, postrapatil si vlasy a pokrkvál čiapku a potom sa vydal k riečke. Balansovať vahadlo iba s jedným vedrom bude oveľa ťažšie. Ako dobre, pomyslel si. Zaslúžim si tieto muky. Žil pre ne. Dokazoval si nimi, že je silnejší než jeho pozemské utrpenie.

Júda mával po návštevách Agátinho hrobu vždy ťažké srdce. Postupne nadobudol pocit, že klamstvo, ktoré povedal Marekovi – že Agáta zomrela a je pochovaná pod topoľom –, je vlastne pravdou. Prakticky bola mŕtva a na tom mieste pod vetvami topoľa sa už vyronilo mnoho slz a uložilo mnoho kvetov. Jeho opisy Agátinho kriku a vône krvi, ktorá vytekala z jej lona pri kozube, boli založené na pravde. Kvôli ľžiam, ktoré ich nasledovali, sa necítil previnilo. Bol príliš pyšný, aby priznal pravdu o Agátinom zmiznutí. Tušil však, že tam niekde vonku ešte stále je. Nezahynula v jeho náručí, ako to opísal už mnohokrát. Jednoducho bola preč, neviditeľná. Dlhé roky čakal, že sa vráti, prsia bude mať naliate mliekom, bude zúfalá a kajúcna a zaplače nad vlastnou hlúpostou, že utiekla uprostred noci a zobrala so sebou iba kabát a Júdove kožené rukavice – zrejme preto, lebo bola zima a vždy mala studené ruky, vravel si. Júda vtedy bdel a v náručí držal Mareka, to zvláštne stvorenie – nevyzeral celkom ako človek – s vypuklými očami, ktoré neotváral, a plytkým dychom, ktorý Júdu desil vždy, keď utíchol. „Toto dieťaťko neprežije,“ povedal Júda, ktorý deti miloval. Bol rozrušený. Práve toto muselo Agátu prinútiť odísť, myslel si. Nemohla zostať a prizerať sa, ako dieťa zomiera. Sama bola dieťaťom. Júda ju ľúbil ako blázon, ako zviera, prisľúbil jej mesiac aj hviezdy a všetku Božiu ochranu pod podmienkou, že mu zostane nablízku. „Buď mojou ženou,“ prosil ju mnohokrát. „Toto dieťaťko neprežije.“ Hlúpe, hlúpe slová. Odstrašil ju. Ležala na zemi, chvela sa a krvácala. Júda na ňu hodil kabát. „Prestaň sa triasť,“ povedal. Ak by dieťa naozaj bolo zomrelo, jeho hlúpe sprá-

vane by malo aspoň nejaké ospravedlnenie. Musel sa na chvíľu zamyslieť, iba na chvíľočku, a keď sa prebral, už nebola v miestnosti. Zabalil dieťa do svojho kabáta a za blakotu oviec vybehol von na pasienok. Kričal na Agátu. Snežilo a tma bola zakalená závojom bieloby za mesačného svitu. Mohol sa za ňou rozbehnúť a prehladať les, no drobnému stvoreniu bola zima. Naozaj veril, že zomiera. A potom, akoby vedel, že jeho otec potrebuje nejakú odpoveď, sa Marek rozplakal, jeho ústa boli ako smädná otvorená rana, jazyk ružový a chvejivý. „Dieťaťko,“ zavzlykal Júda. Vrátil sa dovnútra k ohnisku a pobozkal dieťa, utrel mu z tváre krv. V kaluži pri kozube ešte stále ležala placenta. Júda ju hodil do ohňa, ten zasyčal a zadymil.

Keď vyšlo slnko, vybral sa do Ininej chalupy spolu s jahniatkom, aby ním zaplatil za dojčenie dieťaťa. Zviera odmietla, no povedala, že sa o Mareka postará vždy, keď to Júda bude potrebovať.

„Prečo vyzerá tak zvláštne?“ spýtal sa Júda.

„Tvoje dievča sa ho pokúsilo zabiť, preto,“ povedala Ina. „Veľakrát za mnou zašla po bylinky, ktoré by ho z nej dostali.“

A to bol koniec. Agáta bola pre Júdu mŕtva.

Júda hladil novorodené jahniatka v popoludňajšom tieni a snažil sa nemyslieť na Agátu. „Úbohé stvorenie,“ vravel si a ohmatával uši tomu najmenšiemu z posledného vrhu. Mal šesťnásť jahniatok, päť bahníc a jedného barana. Baran žil oddelene od ostatných oviec v malej ohrádke na južnom okraji pasienka, pod ostreším z borovíc. Júda sa oň nestaral tak ako o samice alebo jahniatka. Keď ho krmil,

jednoducho mu cez ohradu prehodil trochu sena. Vodu mu nalieval raz denne do deravého válova. Baran sa zdal nezničiteľný. A na svojom vlastnom uväznení sa zvláštne spolupodieľal. Nikdy sa nesnažil preraziť ohradu, hoci bola vyrobená z vetkých konárov a starých drevených dosiek a takmer sa rozpadala. Marek mal zakázané do nej chodiť.

„Bude si myslieť, že si ovca, a pokúsi sa ťa omrdať alebo zabiť,“ tvrdil Júda. „Nič iné nevie.“

„Prečo potom nezabije bahnice?“ zaujímal sa Marek.

„To je hlúpa otázka,“ odvetil Júda s úprimným zdesením. „Muž nezabije svoju milú. Ako inak má prežiť, ak nie cez svoje deti?“

„Aj ty budeš žiť ďalej vo mne?“

„Dúfam, že áno. A aj ty by si čoskoro mal mať svojho vlastného syna.“

„Čoskoro?“

„Máš trinásť rokov. Ohanbie ti pokryli chlpy. Môžeš sa stať otcom, kedy sa ti bude ráčiť.“

„Ale ja chcem byť synom, nie otcom.“

„Nuž ...“

Marek a Júda sa vždy dívali na akt párenia. Júda rád hádal, ktorá jahnička bude ako prvá v ruji. Po mnohých rokoch sa naučil vnímať ich pachy. Zväčša mal pravdu a o to viac ho znepokojovalo, keď videl, ako sa na ovcu vrhá baran. Nepáčilo sa jej to. Júda to vedel. To brutálne zaobchádzanie a z neho vyplývajúce bremeno bolo násilným vniknutím a trestom za jej pohlavie. Júdovi bolo oviec ľúto, preto keď boli kotné, pridával im viac pšenice. Agátu však neľutoval. Cítil hrdosť na jej vypuklé brucho. Miloval ju, naplnil ju

sám sebou, toľko toho vložil do jej lona, ktoré preňho stvoril Boh. Keď ejakuloval, zastenal a v tom momente cítil, že to bol hlas Boha, stvoriteľský ston. Pamätal si, ako Agáta otočila hlavu, keď jej prestal zvierat krk, a pozrela sa naňho z vankúša zo sena, na ktorý ju pritlačil. Plakala. Dobré dievča, pomyslel si Júda. To je moje dobré dievčatko. Teraz si moja. Bieloba kvapkajúca z jeho lepkavého penisu voňala ako letný dážď, kovovo, štiplavo. „Milujem ťa,“ povedal a posadil sa, opierajúc sa chrbtom o stenu. Agáta plakala – ešte stále bola dieťa – a Júda ju vzal za ruku, aby sa vonku umyla vodou z ovčieho válova. Potom zaspala vnútri pri kozube s nohami zviazanými lanom, pripevneným o oblú skalu, ktorá neskôr značila jej falošný hrob. Takto vyzeral ich večerný rituál. Ich milostná aféra netrvala dlho, keď zistil, že čaká dieťa.

Keď sa dotľčený a zakrvavený Marek vrátil od potoka a pretackal sa cez dvere s úlomkami vedra, Júda prestal plátať ponožky, zdvihol lopatu a hodil ju chlapcovi do hlavy. Marek zacítil ranu na pravom uchu a odrazu sa všetko navôkol rozmazalo. Počul anjelský spev. Drevené úlomky vedra potichu dopadli na podlahu, Marek si priložil ruku k uchu. Bolo meravé a horúce na dotyk. Vtom ho Júda začal biť. Marek spadol na kolená a sklonil hlavu, aby si ochránil tvár. Potom sňal ruku z ucha, aby mu Júda mohol zasadiť ešte pár úderov. Nastavil tvár a Júda ho udrel do nosa a do každého líca ako kráľ, čo mečom pasuje rytiera, kopol ho do ľavého kolena, takže spadol na bok, vystrel nohy a prevalil sa na chrbát, aby ho Júda mohol kopať alebo

po ňom dupať, alebo čokoľvek, čo chcel. Ak ma môj otec zabije, určite pôjdem do neba, pomyslel si. Po nasledujúcej rane sa otočil. Zdvihol sa mu žalúdok. Z úst mu vyletel zub a dopadol na úzky lúč svetla, ktorý dovnútra cez dve re vrhalo slnko medzi stromami. Sledoval, ako sa svetlo pohráva s jeho lesklým zubom. V ten deň videl mnoho krvi a bolo to v poriadku. Krv je vínom duše, no nie? Oblizol si pery a krv nasal späť do úst. Uspokojovalo ho vedomie, že vďaka ujme, ktorú mu Júda spôsobil, sa otec bude celú noc modliť a kajať, bude nariekať a prosiť Boha o odpustenie a on bude otcovou lútosťou omámený.

Tak to aj bolo. Keď nabral dych a napil sa vody, Júda sa upokojil a rozplakal. Utriel krv zo synovej tváre a objal ho, pobožkal jeho zvláštnu spuchnutú tvár a opäť mu vyrozprával príbeh o Agátinej obete. „Umrela za teba,“ povedal. „Vidíš tú krv?“

Marek bol šťastný.

Ina prišla o zrak, keď mala iba sedemnást rokov. Nakažila sa chorobou, ktorá sužovala celé panstvo. Dostala vysoké horúčky. Všetci členovia rodiny – matka, otec a dve sestry – sa jeden po druhom rýchlo nakazili. Ina zaspala s triaškou a zaliata potom, a keď sa zobudila, čakalo ju iba temné svetlo vlastnej slepoty a zápach mŕtvych tiel, ležiacich v posteli okolo nej. V tom čase neboli takéto príbehy nezvyčajné – choroby sa v kraji šírili veľmi ľahko, pretože cesta k morskému pobrežiu, na ktorom sa z palúb vyloďovali všetky nákazy, trvala na koni iba jeden deň. Vrávelo sa, že za to môžu potkany. Keď bola Ina malá, skôr než

Villiamov starý otec postavil na hranice svojej provincie stráže, ktoré ju mali chrániť pred banditmi, cez dedinu prechádzali obchodníci a pútnici smerujúci do Iskirku či Bordijnu a prinášali so sebou vyrážky a pľúcne nákazy. Cestujúci sa často zastavovali v Lapvone, aby výmenou za prácu dostali jedlo a nocľah alebo aby sa jednoducho pozreli, ako žijú iní ľudia. Lapvona bola výnimočným miestom, známym pre svoju úrodnú pôdu a príjemné počasie. Dedinčania boli priateľskí a pohostinní ľudia, ktorí často ubytovávali návštevníkov a dávali im svoje zásoby jedla. Mohli si to dovoliť, pretože ich pán bol spravodlivý a bohabojný. Dane boli nízke. Ina bola ešte dieťa, keď v dedine bolo iba pár tuctov rodín, ktoré spolu žili a pracovali v mieri, až kým si polovicu z nich nevzal do neba mor. Tým sa všetko zmenilo. Domy s mŕtvymi vnútri spálili, lebo sa obávali, že ich telá zamoria zem. Preživších však zamoril strach a chamtivosť. Po týchto udalostiach pocit viny v Lapvone vyhynul. Azda vďaka tomu mohli dedinčania po toľkých stratách ďalej fungovať. Dokonca aj ich lord, Villiamov prastarý otec, zahynul, a tak dedine začal vládnuť jeho dvanásťročný syn, Villiamov starý otec.

Ina bola jediná, ktorá sa z moru vyliečila. Keď sa vytackala z domu, dedinčania už takmer založili oheň. „Nech im Boh dopraje pokoj v duši,“ vyhlásili, no potom zhikli pri pohľade na choré dievča v tmavých prepotených šatách s celkom bielou tvárou, ktoré slepo blúdilo a volalo:

„Kde to som?“

Jedna žena vykrikla. Muži zo strachu pred nákazou ustúpili.